

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania W. H.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o prawo do emerytury górniczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 czerwca 2020 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 30 stycznia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
procesu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...), w sprawie z odwołania W. H. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 3 lipca 2018 r. i oddalił odwołanie odwołującego się od decyzji organu rentowego z dnia 5 lutego 2018 r., odmawiającej przyznania mu emerytury górniczej.

Sąd odwoławczy przyjął ustalenia Sądu pierwszej instancji za własne, dokonując jednocześnie odmiennej oceny zebranych dowodów. Przede wszystkim Sąd drugiej instancji wyjaśnił pojęcie pracy górniczej w rozumieniu art. 50a, art. 50b i art. 50c ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53, dalej ustawa emerytalna). Dalej wskazał na ukształtowane orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyroki z dnia 12 grudnia 2011 r., I UK 120/11 oraz z dnia 24 marca 2011 r., I UK 320/10), przyjmując, że praca odwołującego się, aby mogła być zaliczona do pracy górniczej pod ziemią powinna cechować się pracą pod ziemią w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy. Stąd załączone do sprawy dokumenty (wykaz zjazdów pod ziemię za sporny okres, który nie był kwestionowany) dowodzą klarownie, że tej przesłanki odwołujący się nie spełnia (na przykład od kwietnia 2011 r. sześć zjazdów miesięcznie, od lutego 2017 r. dwa zjazdy miesięcznie). W konsekwencji nie można przyjąć – jak uczynił to Sąd Okręgowy - że wnioskodawca jako osoba dozoru, spełnia wymagane prawem przesłanki w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej.

Odnosnie do powagi rzeczy osądzonej (wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 31 stycznia 2017 r., VIII U (...)), to z niej korzysta sentencja rozstrzygnięcia, a jego motywy tylko w granicach, w jakich stanowią konieczne uzupełnienie orzeczenia, zwłaszcza gdy powództwo (odwołanie) w sprawie zostało oddalone (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2013 r., II PK 136/12, OSNP 2014 nr 1, poz. 6), co finalnie oznacza, że wynik sprawy VIII U [...] nie stanowił prejudykatu w przedmiotowym postępowaniu. Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny orzekł z mocy art. 386 § 1 k.p.c.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczony zaskarżył w całości skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczyny przyjęcia skargi określone w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

W ocenie autora skargi, odmienne rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie dowodzą rozbieżności w orzecznictwie sądów na tle art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej. Nadto w innej sprawie ustalono odwołującemu się staż pracy w wymiarze 24 lat i 2 miesięcy, co skłoniło ubezpieczonego do kontynuowania zatrudnienia, a tymczasem odmówiono mu emerytury, mimo przepracowania 10 miesięcy, co też pozostaje w opozycji do zasady zaufania do Państwa i przyjętej linii orzeczniczej. W zakresie rozbieżności w orzecznictwie sądów należy zauważyć, że Sąd Apelacyjny w (...) wydał wyrok wskazujący, iż pracownicy dozoru nie muszą

wykazywać połowy dniówek. W tej sytuacji zachodzi potrzeba wykładni art. 50c ust. 1 ustawy emerytalnej w kontekście przepisów branżowych, to jest po dokonaniu ustaleń pozwalających przyjąć, że rzeczywiście praca wykonywana przez pracownika odpowiada nazwie stanowiska kwalifikowanej przez organy administracji rządowej (urząd górniczy) czy też mimo zakwalifikowania czynności pracownika przez przepisy branżowe (zarządzenie nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia stanowisk, kierownictwa ruchu i dozoru pod ziemią, w kopalniach siarki i kopalniach węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą), zasadna jest weryfikacja pracy tych osób przez pryzmat art. 50b ustawy emerytalnej, skoro pracownicy zajmujący stanowiska kierownicze oraz stanowiska dozoru mają limity zjazdów pod ziemię.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia jej do rozpoznania oraz orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony potrzebą wykładni przepisu prawnego wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądowym (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien nie tylko określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03; z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08, LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618).

Tymczasem uzasadnienie dotyczące rozbieżności ogranicza się do przywołania odmiennych rozstrzygnięć, jakie zapadły w przedmiotowym postępowaniu. Tak ujęta argumentacja jest wadliwa, bowiem analizowana przesłanka nie obejmuje tego typu sekwencji zdarzeń, czyli rozbieżności między sądem pierwszej i drugiej instancji, które orzekały w danej sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 lutego 2014 r., IV CSK 505/13, LEX nr 1438807; z dnia 5 lipca 2019 r., IV CSK 46/19, LEX nr 2692204).

Z kolei problematyka odnosząca się do wcześniej uruchamianych postępowań w przedmiocie prawa do emerytury górniczej nie dotyczy podstaw z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., a – co najwyżej – wątpliwości związanej z zakresem oddziaływania prawomocnego wyroku sądowego. Z kolei ten aspekt został wyjaśniony przez Sąd Apelacyjny w dostateczny sposób. Abstrakcyjne odwołanie się do orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego w żaden sposób nie dotyczy podstawy przedsądu, skoro skarżący nie przywołuje konkretnych werdyktów mających dowieść suponowanej przez niego tezy.

W końcu nie można zgodzić się, że na tle art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej brak jest jednolitej wykładni przepisów prawa. Rozbieżności nie przytacza skarżący, gdyż za takie nie może być uznane przywołanie jednego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), z podaniem niepełnych danych tego orzeczenia (nie ma jego sygnatury i miejsca publikacji). Natomiast skarżący zupełnie pomija orzecznictwo Sądu Najwyższego odnośnie do spornych kwestii, co samo w sobie już uwidacznia nieusuwalne braki wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zagadnienie związane ze stosowaniem art. 50b ustawy emerytalnej zostało wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 maja 1989 r., II URN 34/89, PiZS 1989, nr 10; z dnia 3 marca 2011 r., II UK 297/10, LEX nr 817534 i z dnia 8 maja 2012 r., I UK 401/11, LEX nr 1214547 oraz z dnia 23 października 2013 r., I UK 128/13, LEX nr 14557180). W tej mierze wyjaśniono również, że dla zaliczenia pracy górniczej do okresu, od którego zależy nabycie prawa do emerytury wystarczające jest, jeżeli praca ta była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy, zaś dla oceny charakteru pracy górniczej nie może mieć decydującego znaczenia rozporządzenie wykonawcze, ani tym bardziej wewnętrzne zarządzenie pracodawcy lub protokół komisji weryfikacyjnej kwalifikujący określone zatrudnienie jako pracę górniczą i wystawione na jego podstawie świadectwo wykonywania takiej pracy, ale rodzaj faktycznie wykonywanej pracy odpowiadający wymaganiom ustawowym. Wymienione akty i dokumenty nie mogą bowiem przyznawać ubezpieczonym większych uprawnień niż uczynił to ustawodawca (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 28 kwietnia 2010 r., I UK 337/10, LEX nr 601991; z dnia 28 kwietnia 2010 r.,

I UK 339/09, LEX nr 607444; z dnia 12 maja 2010 r., I UK 30/10, LEX nr 590314; z dnia 16 marca 2011 r., I UK 331/10, LEX nr 811826; z dnia 15 maja 2018 r., II UK 120/17, LEX nr 2549299).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.